UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Index Baldi Pervsini. I. V. D. In prælectiones in totum Codicem Iustinianeum locupletißimus

... In Qvartvm Et Qvintvm Codicis Libr. Praelectiones / Additionibvs Philippi Decii ...

Baldus

Lugduni, M.D.LXI.

Ad senatusconsultum Macedonianum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-95990

Visual Library

ita ſtipulatus. §. Chryſogonus. ver. ſequens ſtipulatio. Quinta forma eſt: promittis mihi per me. Sexta forma eſt: promittis mihi nomine meo. ⁊ in iſtis duabus formis nulla cadit queſtio: quia ſubſiſtit ſtipulatio. vt. l. ij. ſupra. ſi cer. pet. Hec dicta ſunt de ſex formis quantum ad perſonaꝫ qua formatur ſtipulatio. ſub iiſdem autem formis poteſt formari ſatiſfactio: ⁊ tunc ſi incipit ab inutili ſtipulatione, nihil valet. ſi ab vtili, bene valet ſti- pulatio. iuxta. d. §. ſi ſtipuler. ⁊. §. ſi quis inſulam. ⁊. l. certi condictio. §. pri. ff. ſi cer. pet. ⁊ quod not. in. l. prima. poſt prin. ff. de pac. Et ſcias quod omnis ſtipulatio que habet formam ⁊ eſſe, licet non interſit, poteſt conualeſcere per ſuperueniēs intereſſe: vt plene no. in. d. l. j. de pactis. p Guil.
16 de cu. ¶ † Venio ad vltimam regulam, que vult ꝙ ſubditi querant dominis. quod verum eſt, ſi ſunt ſubditi reſpectu poteſtatis ⁊ acquiſitionis. ſecus ſi ſunt capaces acquiſitionis in propria perſona: vt ſunt liberi, aſcriptitij, ⁊ vaſalli: quia idem eſt in eis quod in ingenuis. vt no. inſti. de iur. p ſo. ⁊ eſt caſus in. d. §. Chryſogonus. Modo quero quid econtra: pone patrem ſtipulatum: reſpon. ſi ſtip. eſt ſine commemoratione filij, ſui, ⁊ dic vt ff. de pac. l. tale pactum. §. fi. ſi autem cum cōmemoratione filij ſiue cōmemoratione ſui: dic vt. ff. de ver. obl. l. quodcunqꝫ. §. ſi quis filio. ⁊ de ſol. l. ſtichum. §. queſitum. Si autem cum commemoratione ſui coniuncta perſona filij: tunc ſi quidem filius eſt nominatus in re certa ſcilicet in acquiſitione dominij, vel alterius iuris realis non videtur nominatus vt heres. vt. l. vt iuriſiu. §. ſi liberi. ff. de ope. li. Si autem eſt nominatus in actione perſonali que non tranſit niſi ad heredem videtur nominatus vt heres. vt not. ff. de pact. l. ſi tibi. §. ſi pactus. Si vero pater ſtipulatur diſiuncta perſona filij, id eſt in vnum caſum ſibi, ⁊ in alium caſum filio: videtur in filium tacite collata donatio, vt. ff. de po. l. Publicia. in prin. ⁊ ideo ſi pater recipit emphyteuſim pro ſe in vita, ⁊ pro filio poſt mortem: ſi filius eſt in poteſtate, pater poteſt reuocare, ⁊ aſſignare alij filio etiam non nominato ſcilicet ſi emphyteuſis eſt acquiſita ex re patris, ſecus ſi beneficio concedentis: quia beneficium tertij non poteſt auferri filio: ſicut dicimus in feudo gratis dato, ſi autem eſſet filius emancipatus non haberet locum reuocatio patris, qꝛ perfecta eſt donatio. vt ſupra de inoffi. do. l. ij. ⁊ adde quod not. in. l. etiam. in princip. ff. ſol. mat. ⁊ vide eod. tit. l. Caius. ⁊ de matre ſtipulante filio vide de pact. do. l. Inter ſocerum. ad fi. ⁊. l. debitor. ff. ad trebel. ⁊ de ſol. l. filie.

1 ¶ Acceſſorium immediate ſequitur ſuum principale.
2 Fideiuſſori an ſit neceſſaria ceſſio contra principalem debitorem.

¶ Lex ſecunda.

Cum per liberam. ¶ Queſita perſonali ſine ceſſione ſimiliter queritur hypothecaria. h. d. nec mirum: quia ſicut ceſſa perſonali, videtur ceſſa hypothecaria. vt. l. emptori nominis. ⁊ l. venditor actionis. de her. vel actio. ven. ita ⁊ in tacita ceſſione que fit a
1 lege vel re ipſa. ¶ † No. hic quod acceſſorium immediate ſequitur ſuum principale, ⁊ non ſeparatur ab eo. quero, nunquid hec. l. habeat locum in alio contractu quam mutui. glo. ſentit hic quod ſit ſpeciale in mutuo. tu dic quod vbicunqꝫ non eſt neceſſaria ceſſio in principali, non eſt neceſſaria in hypothecaria. ar. d. l. emptori. ⁊. l. vēditor. ſm Nic. de ma. ⁊ Odof.
2 ¶ † Quero quid de fideiuſſore, vtrum ſit neceſſaria ceſſio: Rn̄. glo. ſentit ꝙ ſic in. l. ſi pecuniam. ff. ſi cer. pet. ⁊ hoc tenet glo. in. c. quanquā. de vſu. lib. vj. Cy. tenet hic idem eſſe in fideiuſſore qd in pignore, ꝙ non ſit neceſſaria ceſſio: qꝛ non minus coheret principali obligationi fideiuſſoria obligatio quam hypothecaria, imo magis, vt not. ff. ad trebel. l. ſi heres pecuniam. Et qꝛ ſi homo cedit principalem, cedit ⁊ fideiuſſoriam. ergo
3 idem in ceſſione legali: qꝛ beneficiū iuris late eſt interpretandū. ¶ † Querit Cy. quidam venit de vltramon. partibus cū quadam procuratione, in qua cōtinetur ꝙ conſtituens releuando proc. a ſatiſdatione, promiſit iudici ⁊ notario illius loci tanquā publicis perſonis recipientibus pro omni eo cuius intereſt de iudicio ſiſti, ⁊ de iudicato ſoluendo. Opp. ꝙ illi nō potuerunt recipere. Iudex hoc nō potuit: qꝛ non erat iudex cauſe. notarius
4 hoc non potuit, qꝛ nō habet officium deputatum a iure. ¶ † Breuiter dicit hic Cy. ſecundum Pet. ꝙ nos ſumus hic in iuriſdictione voluntaria, vbi quilibet iudex ſponte aditus, eſt iudex competens, vt. l. ij. de eman. li. ⁊ ideo tenet ꝙ proc. ſit legitime releuatus. Caue tibi: qꝛ glo. or. dicit ꝙ ille qui nō eſt eiuſdem fori non dicitur eſſe idoneus fideiuſſor, ⁊ ideo iſte dominus qui non eſt eiuſdem fori, nō dicitur eſſe idoneus fideiuſſor procu. ſuo. vt no. ff. de procu. l. neqꝫ femina. ſm Cy. alias Ray. ſed in contrarium ſe habet cōſuetudo, quā credo iuri conſonā: qꝛ cum iſta ſatiſdatio ſit neceſſaria. vt inſti. de ſatiſda. §. ſi vero aliquis. remittendus eſt ſatiſdans ad propriam domiciliuꝫ. ſatis eſt ergo ꝙ ibi ſatiſdederit. vt. ff. qui ſatiſd. cog. l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria. alias abſentes impedirētur litigare per procuratorem. qd eſt abſurdum: qꝛ non eſt facile inuenire fideiuſſores. vt. ff. de iud. l. ij. §. ſed ⁊ ſi dubitetur.

¶ Lex tertia.

Si duo. Per ſeruum acquiritur domino iubenti, non domino nominato, quando negotiū pertinet ad iubenteꝫ ſolum. ſecus ſi ad nominatum, vel eſt indefferēs: qꝛ tunc queritur nominato. h. d. ſm vnam lect. Is ergo prefertur, ad quem negotium ſpectat: qꝛ ratio in eo preponderat, vel aliter. Iuſſus ſpecialis derogat ſpeciali nominatiōi: hoc primo. ſed iuſſus in genere non derogat ſpeciali nominationi: imo ſpecies derogat generi: ⁊ hoc ſecundo ſecundum ſecundā lec. vel refert vtrū ſeruus ſtipuletur ſibi pro nō iubente: ⁊ tunc acquiritur iubenti, quia ſumit originem in perſona ſui: ⁊ deriuatur in iubentem. h. d. primo. ſi autem cōfert verba directo in nō iubentem: tunc acquirit illi nō iubenti. nec poteſt deriuari in iubentem: qꝛ non eſt per quem deriuetur: hoc ſecundo. ⁊ iſte eſt tertius modus, quem ego pono in intellectu huius. l. ¶ Not. hic quod malignitas ſeruorum non debet nocere dn̄is. Item no. ꝙ ſeruus non poteſt ſubtrahere obedientiam dn̄o. Item no. ꝙ ſeruus ſubtrahēdo domino obedientiā nō preiudicat dn̄o. neqꝫ
1 ſubditis ſuperioribus. qd tene menti. ¶ † Iteꝫ not. ꝙ indiſcreta iuſſio ⁊ imperſonalis differt a ſpeciali ⁊ diſcreta: ⁊ ſic plus operatur dictum in ſpecie, quam dictum in genere. quidam in hac. l. cōiungūt ambos intellectus gl. quod aut eſt iuſſus ſpecificatus: aut in gn̄e. ⁊ ſi in gn̄e: aut negotium pertinet ad iubentē, aut nō: qd eſt ſatis bene dictū, procedendo ad intellectuꝫ gloſſarum. ⁊ patet ex his ꝙ due cauſe vincunt vnā ſm Cyn. iſta. l. hꝫ oppo. de princ. ad fi. ⁊ de fi. ad ſeipſam. ⁊ ſolutio ptꝫ ex predictis. ¶ Notabis etiā qd licet ſeruus non ſeruet formā mandati, tn̄ vꝫ actus, ⁊ querit mādanti, cum in eius vtilitatē tendat ⁊ hoc eſt ex iure perſone:
2 quāquam deficiat obſeruantia forme. ¶ † Item interhabi: ignorat ⁊ neſcit. no. ꝙ iſta duo differūt. ſcꝫ ignorare, ⁊ neſcire. ſecundū gl. concor. qd no. ff. de teſta. l. de ſtatu. Item dicunt hic Docto. ꝙ nō eſt veriſimile ꝙ eadem. l. corrigat ſeipſam, qd eſt no.
a ad ſtatuta: qꝛ cauſa euitande[a] contrarietatis admittitur interpretatio prudentium.

¶ Ad ſenatuſconſul. macedo. Rub.

¶ Continua rubricam iſtam vt in glo.

1 ¶ Creditor mutuans filiof. quem putabat eſſe patremfa. que probare debet. num. 2.
3 Duo rei credendi mutuauerunt filiofa. vnus ſciuit eum filiumfa. alter ignorauit: quid iuris:

¶ Lex prima.

Si filiusfamilia. ¶ † Mutuans filiofa. quem pro-
1 babili ratione patremfa. arbitratur: non repellit exce. ſenatuſcon. ppter iuſte ignorantie patroci-
2 nium. h. d. not. ¶ † No. hic creditorem duo pbare ſi a primo incipias, ſcꝫ filiuꝫ affirmaſſe ſe ſui iuris, ⁊ eius affirmationi crediſiſſe rōne probabili: ſi incipias a ſecundo, dico ꝙ ſufficit ſola probabilis ignorantia: ⁊ eſt probabilis eoipſo ꝙ ita publice creditur. vt. ff. eo. l. ſi quis patrē. ibi dum dicit. publice paterfa. pleriſqꝫ videbatur: ergo hoc per famā pbatur, qꝛ fama vt dicunt Doc. eſt. illud qd publice dicitur. facit. j. l. proxi. in ver. publice videretur. tn̄ attendendum eſt ꝙ litera dicit pleriſqꝫ. quaſi
3 dicat multis, vel maiori parti. ¶ † Item notandū eſt ꝙ litera dicit ſic agebat: ſic cōtrahebat: ſic muneribus fungebatur. nam ex pluribus actibus publice factis, ⁊ cum multis perſonis preſumitur habilitas[b] in perſona, ⁊ hoc oſtendit litera multitu-
b dinem actuum notans: ⁊ maxime publicoruꝫ: dum dicit muneribus. Unde dicunt Doct. ꝙ ex eo ꝙ quis cōfecit plurima inſtrumenta tanqꝫ tabellio. lꝫ nō producatur priuilegiū tabellionatus, tamen inſtrumenta valent, qd dic vt plene dixi in. l. Barbarius. ff. de offi. pret. ⁊. C. de fid. inſtr. l. ſi ſolēnibus.
c Opp. ꝙ non ſit neceſſe probare ignorantiā.[c] qꝛ preſumitur. vt. ff. de proba. l. verius. Sol. dicit gl. ꝙ ignorantia probatur eoipſo qd nō probatur contrarium: ⁊ eſt ratio: qꝛ ignorātia eſt qd negatiuū, ⁊ nō coarctatū, vnde preſumptio eſt pro eo qui allegat ignorantiaꝫ: qꝛ ignorātia dicit priuationē originalem: ſed ſcientia dicit habitū originaleꝫ. ſm Ni. de ma. tu dic ꝙ aut querimus de ignorantia, aut de

a ¶ Euitāde. Pro hoc facit qd notat Barto. in. l. j. §. ⁊ parui. ff. qd vi aut clā. ⁊ in. l. oēs populi. in. fi. ij. q. prī. ff. de iuſti. ⁊ iur.

b ¶ Preſumitur habilitas. Hoc facit ad limi. eius qd dicit Bar. in. l. ſi filiuſfa. in. ij. lec. nu. j. ver. ⁊ no. ꝙ per hanc. l. apponunt notarij clauſulam, vbi dixi in apo. in ver. hn̄ficiū mac. ſ. eo. ⁊ inquantū dicit qd per clauſulam talis aſſerens ſe emancipatum a patre, repelletur excep. mac. ꝙ illud eſt veruꝫ, ſi per. x. annos ſe geſſit p emancipato. ⁊ ita limitat iſte in. l. ij. §. ſi aduer. rē iudi. quē refert ⁊ ſequitur Alex. in apo. ad Bar. in. l. ſi qs patrem. ⁊ ibi ego poſt eum. ff. eod. Celſus.

c ¶ Ignorantiam. Adde Bart. in. l. is pōt. ff. de acqui. he. ⁊ qd no. Bar. in. l. ab eo. ſ. quomodo ⁊ qn̄ iud. ⁊ in. l. j. de temp. ap.

a ¶ Requiritur. Dixi in.l. ſi quis non dicã rapere.in ver. denuntiare.ĩ. de epiſcop.⁊ cle.

b ¶ Emphyteutam. Uide per Bald.in.c.j.§.Inſuper.de prohi.feu.ali.ꝑ Fed.in vlt.col. ⁊ ibi glo. in.§.Illud.⁊ glo. in.l.fin.ĩ.de iu.emphy. limita vt per Roma.in.l.filius.la.vl.ff.de acqui.here.

c ¶ Primi domini. Tene menti, ꝙ ſi emphyteuta habet emphyteuſim ab ipſo emphyteuta requirit cõſenſus dñi. facit text. in ar.l. filiuſfa.ff. de acq.her. qđ limita nota. ſm Bald.⁊ Ang.in.l. cum eſſent.§. ꝑ plurium. ff.de ſer.ruſt. pre. Andre. Barba.

d ¶ Studere. Adde Bal. in auť.ex teſtamento. ĩ. de col.⁊ ibi limita, qñ filius haberet de ꝓprio.⁊ per Bar. in.§.nec caſtrenſe. hic alle.

¶ Adde pro ſolut one eorũ que in hac.l. tanguntur iſtũ, ⁊ qđ ibi dixi in apo.ad ipſuz in l.filie licet. nu.xij. in ver. ad municipales.ĩ.de colle.⁊ dixi in apoſt. ad Bart.poſt eum.⁊ Alex.in.l.j.§. nec caſtrenſe. in fin. in ver.non tenebuntur heredes.ff.de col.bo.Cel.

e ¶ Conuenire debẽt. No.artificialia ſtudia debere cõuenire nature ingeniorũ. vid ter.I c.j.de offic.primice.in ver. capacez ſenſum habuerit. ⁊ ibi per Hoſti.⁊ Dñicũ de homi. li.vj. vide que dixi in ca.ij.de reſti. ſpol.⁊.d.Flo. in.l. que pater.la.ij. ff. fa.erci.vbi d cit faueri filio in donatis cã ſtudij: ipſe intelligit ĩ filio hñ ſtudente: alias ſecꝰ.alle.l. vnicuiqꝫ. C.de pri.ſac. ſcri. lib.xij. ⁊.l. qui ſub pretextu.ĩ. de ſacro.eccle. vide bonum. tex.in.c.fina. de mag. ⁊ ibi domi.Abb. et Bal. in.c.de regiõe.ibi, Etrurie populis. ver.filij principiuz intelligať.⁊ in.l.§. ne autez.infra, de cad. tol. Andre. Barba.

f ¶ Cõtenti. Idez tz Salic. in.l.filie. ĩ.fami. her.⁊ Lu. ro. in.l. ſi donatio

eius iuſtitia. Primo caſu ignorantia preſumitur:
niſi ex quibuſdam indicijs per ſe, vel per accidẽs
vocis ſcientia inferatur, vt not.ĩ.de peri. tuto.l.ſi
tutor. Secũdo caſu.aut quis rõne ignorantie vult
ſe iuſtificare: vel validare actum, alias inualidum
facere:⁊ tunc nõ preſumitur iuſtitia, niſi probetur
per aliquas coniecturas,vt.d.l.ſi quis patrem.aut
nõ intendit conſequi aliquid contra iuris diſpoſitionez:⁊ tunc preſumitur iniuſtitia.⁊ eſt ratio differentie:qꝛ in primo caſu debuit inquirere, vt no.
ff.eo.l.Iul. in ſecundo aũt caſu nõ debuit eſſe curioſus inueſtigator.ar.ff.de noua.l.doli mali.in ſi.
a vt concludamus no.ꝙ vbi requiritur[a] diligens inquiſitio:ibi non parcitur ignoranti, niſi conſtet de
diligenti inquiſitione,qđ facit cõtra ſyndicos non
denuntiantes maleficia. Item apparet qđ de iuſtitia ignorantie non ſtať ſoli ſacramẽto:quãquam
ignorantia ſimplex probeť per ſacramentũ.ar.ex-
3 tra de excep.c.paſtoralis.⁊ hic per Cy. ¶ †Queritur hic.ſi duo rei credendi mutuauerunt filiofa.
vnus ſciuit filiumfa.⁊ alter ignorauit:vtrum attendatur ſcientia,an ignorantia? ⁊ videtur ꝙ ignorãtia:qꝛ facit actum valere.ar.ff. pro donat.l.ſi vir
vxori.⁊ de li.leg.l.ſi is qui duos. In cõtrarium videtur ter.qꝛ ſcientia vnius nocet vtriqꝫ.vt. ff. eo.
l.ſed Iulia.§.nõ ſolum. Sol. ſi conſtat cuius fuit
pecunia:tunc ſcientiã vel ignorantiã attẽdo: ſi aũt
nõ apparet:tunc preſumiť ꝙ pecunia fuit vtriuſqꝫ
pro rata.arg.ff.de duo.re.l.reos. §. cum in tabulis. Ideo pro ea parte pro qua pec. fuit ignoranti cõpetit actio:ꝓ alia neutri.arg.d.l.ſz Iul.§. Itẽ
ſi duos.⁊ no.ff.ad velle.l.vir vxori.§.ſi. Bal.

¶ Lex ſecunda.

Zenodorus. ¶ Enũerat quoſdaz caſus in quibus ceſſat ſenatuſcõ.
mace.⁊ not.hanc.l. ¶ Quero.filiuſfa.
conſueuit accipere pecuniã mutuo, ⁊ patri cõſueuit talia mutua reſtituere,vtrum ceſſat mace.in eo
mutuo qđ pater reſtituere recuſat? Reſpon.quod
ſic:qꝛ ratione conſuetudinis preſumitur voluntas.
arg.opt.ff.quod cum eo.l.Titianus.

¶ Lex tertia.

Si filiuſfa. ¶ Si obligatio eſt licita in origine,ſimpliciter licita eſt in actibus conſecutiuis.h.d. ¶ Quero. quid econtra
ſi eſt illicita in origine, nunquid eſt illicita in actibus conſecutiuis? ⁊ videtur ꝙ ſic.vt.ff.de min.l.
iij.§.ſcio. In contrarium videtur. ff. eo.l. ſi filius.
Sol.aut actus conſecutiui habent propriam naturam ſeu eſſentiã de ſe:aut per dependentiã.primo
caſu non vitiatur. ſecundo ſic.arg.ff. de condi.ob
1 tur.cau.l.ſi ob turpẽ. ¶ †Et no.hic in cauſis originem attendi: ſed in formis dic attendi formam:
ſed iniuncta actione attendi eius ſpeciem.vt.ff.de
conſti.pecu.l.Item illa.§.quod dicitur. Item attẽde:qꝛ quedam eſt actio infuſa: quedam tranſfuſa.
Actio infuſa eſt illa in qua attenditur principium
cauſe. Actio tranſfuſa eſt illa in qua attenditur ſequens factum. Item quo ad veram originem inſpicitur origo: ſed quo ad naturam accidentalem
conſideratur cauſa ſecunda ⁊ non prima.⁊ ideo licet in prima venirent fructus ex mora,non veniũt
in ſecũda,que eſt ſtricti iuris:qꝛ fructus venire eſt
ex quodam accidenti propter moram: non per ſe
a principio:vt.ff.de conſti. pec.l. Titius.⁊ no.ff.ſi
cer.pet.l.certi condictio. in prin. ſecundum Nico.
de mat.

¶ Lex quarta.

Si permittẽre. ¶ Filius conſentiente patre poteſt mutuum accipere ⁊ res patris obligare: ⁊ inter creditores prioritas ⁊ ordo prelationem inducunt.h.d. ¶ Quero. ſi quis habet patrem ⁊ auum,cuius conſenſus requiratur? Reſpon.aui,penes quez
eſt poteſtas.in nepotẽ:pater enim qui eſt inhabilis in ſe, non põt alium
habilitare:qꝛ nõ habet filium in poteſtate.⁊ ſic nihil poteſt diſponere reſpectu poteſtatis.tex.eſt not.ff.eo.l.filium habeo.qui text.facit ad multas
queſtiones:⁊ ideo tene menti.ſemper enim cõſenſus exquirendus eſt ab
b eo penes quẽ reſidet ius principale:⁊ facit ad emphyteutam[b] emphyteute,⁊ ad feudatarium feudatarij.qui debet requirere conſenſuz primi do-
c mini:[c] quia penes eum eſt ius principale,⁊ poteſtatiuum. ſecundũ Guil.
de cu.

1 ☞ Filius an inuito patre poſſit ſtudere.
2 Filius ſi cepit ſtudere patris voluntate,non poteſt pater penitere:ſed tenetur ei emere libros.⁊ nu. 3.
4 Filiuſfamilias ſi mutuum quod accepit conuertit in emptionem librorũ: an poſſit repeti?
5 Et an id quod dicitur de ſtudio, habeat locum ſi detur filiofamilias ad mercandum?

¶ Lex quinta.

Macedoniani. ¶ Ratione legationis ⁊ ſtudiorum poteſt mutuari filiofa. vſqꝫ
1 ad debitum ⁊ conſuetum modum.h.d. ¶ †Quero.nunquid
d filius inuito patre poſſit ſtudere[d] ita quod pater teneatur ei
emere libros,⁊ facere expenſas. glo. ſentit ꝙ non:qꝛ dicit ꝙ vbi pater
ſpecialiter prohibet:tunc pater non tenetur.vt no.ff. eo.l. ſed Iulianus.
§.qđ dicitur.ſecus ſi expreſſe non prohibet:tunc enim tenetur habere ratum qꝛ ſcientia filij letificat cor patris.vt in auť.conſtitutio.que de digni.
2 §.generaliter.colla.vi. ¶ †Item ſi filius cepit ſtudere patris voluntate
non poteſt pater penitere:ſed tenetur ei emere libros. dicit hic glo. ormenti tenenda,hoc eſt verum,ſi filius eſt aptus ad ſtudendum diſcendũ:
e alias ſecus.nã artificialia ſtudia nature ingeniorũ cõuenire debent.[e] alias ſamptus perditur:quia quoſdam ſic inertes ⁊ hebetes natura producit.quod ſummis ſtudijs diſcere nulla valent.vt.ff.de le.iij.l. ſtichus.ſm
3 Guil. ¶ †Aduerte tamen,licet pater teneatur emere libros ad vſum filij:non tamen tenetur ei donare:⁊ ideo ſunt cõmunes omnium filiorum.
vt no.doct.in.l.j.§.nec caſtrenſe.ff.de col.bo.probatur in.l.que pater.la.
ij.ff.fa.erc.ibi,ſi non credendi animo.a contrario ſenſu tamen fratres de-
f bent eſſe contenti[f] eſtimatione pro rata eorum:quia ſicut militi non debent auferri arma:ita nec libri ſtudentibus. Hoc dicit glo.no.ff.de ver.
4 ſigni.l.nepos proculo. ¶ †Quero.pone quod filio fuit mutuatum contra
ſenatuſconſultũ:ſed ipſe vertit in emptionem librorum:⁊ ſic vtiliter:vtrũ
poſſit repeti:⁊ videtur ꝙ ſic,qꝛ dolus eſt ex aliena iactura lucrari. vt.ff.
de inſti.l.ſi quis mancipijs.§.proculus.cõtrarium eſt verum:qꝛ in hoc caſu licita eſt iactura.h.d.tex.in pecunia mutuata filiefa.cõuerſa in emptionem ornamẽtorum, que pertinent ad puelle gloriã,⁊ decus patris. vt.ff.
5 eo.l.ſed ⁊ ſi pater.§.hoc ſenatuſcon.vbi eſt tex.no. ¶ †Quero.vtruz hoc
ꝙ dicitur in ſtudio,habeat locum in mutuo qđ ſit filiofa.ad mercandum,
cum filiuſfa.eſt mercator? Reſpondeo ſic:nam propter licitum iudicatur,
cum ⁊ mercatores eſſe ſit publice vtile.hoc tenet Nic.de ma.⁊ Cy. facit
illa propoſitio Ariſt.cuius finis bonus eſt,ipſum quoqꝫ bonum eſt. qñ cadit iſte finis in intentione,⁊ in operis conſummatione.plus dicit Bar.ꝙ
mercator qui accipit mutuum,⁊ non apparet vbi eſt verſum: ſemper preſumiť vertiſſe in mercantias.ar.ĩ.e.l.ſi.§.ſi autem miles.qꝛ talis animus
⁊ tale factum preſumitur,qualis eſt conſuetudo.quod tene menti.

¶ Lex ſexta.

Si filius tuus. Nomen filij includit nepotem in diſpoſitione legali.h.d. Sed
aduerte nomen filij profertur hic cum additione familie, que
additio eſt cõmunis,de proprio ſignificato etiam in nepote-
fam.vnde quia in iſta additione ſtat ratio legis.nimirum ſi ſit lata inter-
1 terpretatio. ¶ †Quero ſi ſtatutum dicit quod pater teneatur ſoluere cõdemnationem filijfamilias,vtrum teneatur ſoluere condemnationez nepotiſfa. Reſpondeo quod non:quia iſtud ſtatutum eſt contra ius naturale:⁊ ideo debet attendi ſignificatio reſtrictiua.non ſignificatio extenſiua:
que denotatur per hoc verbuz porrigitur.quod eſt in tex. Iſtud enim ſtatutum nullam habet rationem:⁊ ideo mere eſt inherendum verbis.

1 ☞ Ratihabitio quod retrotrahitur.qualiter hoc intelligi debet.
2 Ciuitas fecit pacez pro ſe ⁊ complicibus ſuis:⁊ antequam complices haberent ratum fuerunt offenſi:poſtea ratificauerunt pacem:an pax videatur eſſe rupta?
3 Si contrahitur cum filio, facta prius notificatione patri per literas, vel hoc declarato poſterius,vtrum pater intelligatur ratum habere?
5 Statutum dicit quod filiuſfamilias non poſſit ſe obligare ſine conſenſu patris.pater ⁊ filius obligant ſe in vno inſtrumento.quid iuris? Et quid ſi contrahat.num.6.
7 Statutum dicit quod filiuſfamilias non poſſit ſe obligare principaliter: an poſſit fideiubere?
8 Ratificatio an habeat locum in actibus per quos nihil acquiritur?

Lex

¶ Lex ſeptima.

SI filiuſfamilias. Mutuum factum filiofa-
milias reconciliatur pa-
tre ratum habente: qꝛ ratihabitio retro fingitur. h. d. Pone
ergo quod iſte filius dedit fideiuſſores, quibus eſt queſita
exceptio macedoniani, nunquid pater in eorum preiudicium poſſit ratifi-
care? ⁊ videtur quod non. vt. ff. de pactis. l. fi. de contra tabu. l. ſi poſt mor-
tem. §. fi. vnde dicit Jo. an. in. c. ratihabitionem. de reg. iuris. lib. vi. quod
ratihabitio non tollit ius tertij. cõtrarium dic quia illa ratihabitio initiũ cõ-
tractus reſpicit ⁊ influit ipſi initio virtutem obligandi vnde cum recon-
ciliatur in principali reconciliatur in acceſſorio: vt. ff. de fideiuſſo. l. ſi quis
pro eo. §. ſi nummos. ad hoc eſt arg. ff. de conſti. pecu. l. vtrum. §. vnde fal
1 ſam. ⁊ adde quod not. j. de non nume. pecu. l. tam mandatori. ¶ † Quero
a de iſta regula. que dicit ratihabitionem[a] retrotrahi. in quibus caſibus fal
lit? Reſpon. in multis. ⁊ primo quando non inuenit principium confirma-
bile. vt. ff. de offi. procon. l. obſeruare. §. fin. Secundo, quando actus pec-
cat in alio quam in conſenſu. vt. j. de bo. que lib. l. fin. §. neceſſitate. ⁊ not.
in. c. prudentiam. de offic. deleg. per Innoc. Tertio, quando actus expi-
rauit tempore. vt. ff. rem ra. habe. l. bonorum. ⁊ ff. de appella. re. l. j. ⁊ no.
in. l. ſi ego. de nego. geſt. Quarto, quando eſt talis actus, qui non poteſt
pendere. vt. ff. communia predio. l. receptum. in fine. Quinto, quando re-
b quiritur conſenſus[b] certus in debito tempore. vt. l. obligari. §. tutor. ff. de
autho. tuto. ⁊ l. quid ergo. in princ. ff. de his qui not. infa. Sexto, vbi cõ-
ſenſus requiritur pro forma rei agend: vt not. per Inn. de rebus eccle.
non alie. c. dudũ. ⁊ de eo qui duxit in matri. c. j. Septimo, quando requi
c ritur licentia[c] vel conſilium, nam ratihabitio non equiparatur[d] licentie,
d vel conſilio. vt extra de elec. c. cum in veteri. ⁊ nota. in. l. ſi autem. de aqua
plu. arcen. per Bart. Octauo, quando actus medius obuiat coniunctio-
ni extremorum: vt. l. ſi in debitum. §. ſi procu. rem ra. habe. facit de ſol. l.
2 cum. ⁊. ff. ¶ † Et per hoc determinatur iſta queſtio.[e] Ciuitas fecit pacem
pro ſe ⁊ complicibus, deinum antequam complices haberent ratum, fue
runt offenſi, deinde poſtea ratificauerũt pacem, vtrum pax intelligatur
rupta? ⁊ videtur quod non: quia illi offenſi non erant in pace actualiter: li
cet eſſent potentialiter. arg. ff. de inſa. l. furti. §. j. In contrarium videtur:
quia implicitus eis ſtatus pacis erat, vnde non debuerunt emere offen
di: nec precipiti feſtinantia inuadi. arg. ff. ſi ex noxali cauſa. l. fin. ⁊. ff. ad ter
f tul. l. ij. §. ſi mater. Sol. dic vt not. per Dy. ⁊ Bar.[f] ff. de adul. l. ſi vxor.
3 §. ſi quis. ¶ † Quero, nunquid ſit differentia inter conſenſum ⁊ ratificatio
nem. Reſpon. ſic maxime de proprietate ſermonis: quia conſenſus eſt ſi
mul ſenſus non ex interuallo: ſed ratihabitio habet temporis interuallũ.
vt. ff. de ſol. l. ratum. ⁊ l. quod dicimus. h. d. glo. in. c. ratum. de reg. iu. li. vi.
4 ¶ † Quero ſi contrahitur cum filio, facta prius notificatione patri per li-
teras, vel hoc declarato poſterius, vtrum pater intelligatur ratum habe-
g re? Reſpon. ſic, eoipſo quod ſine contradictione[g] literas recepit. vt. ff.
5 eo. l. ſi filiuſfa. vbi eſt text. not. ¶ † Quero, dicit ſtatutum quod filiuſfam.[h]
h non poſſit ſe obligare ſine licentia patris, modo pater ⁊ filius obligant ſe
in eodem inſtrumento, nunquid eoipſo videatur data licentia filio? dicit
Bart. quod ſic. ff. de leg. ij. l. cum pater. §. libertis. ⁊ ſic ſatiſfactum eſt ſta-
tuto ſecundum Bart. ⁊ facit. ff. de acqui. here. l. Is qui. §. fin. ⁊ ibi vide ſe
6 cundum me. ¶ † Quero hic, ſtatutum eſt quod cum filiofam.[i] non poſſit
i contrahi niſi ſit mercator: pone ergo quod eſt mercator, ſed non contra-
hit cauſa mercantie, an teneat contractus? videtur quod ſic: quia perſona
eſt permiſſa contrahere. ¶ In contrarium videtur, quia iſta permiſſio nõ
intelligitur reſpectu perſone: ſed reſpectu cauſe, ergo ceſſante cauſa, ceſ-
ſat permiſſio. Pro prima parte facit tex. huius. l. ibi, nulla differentia. qui
text. ibi eſt multum no. In contrarium facit. ff. nau. caup. ſtabu. l. iij. §. ce-
terum. ¶ Sol. ſi conſtat quod in aliam cauſam non tenet contractus: qꝛ
non eſt contractum tanquam cum mercatore. arg. ff. de iuriſdict. omni.
iudi. l. fin. ſi autẽ non conſtat, preſumitur in dubio quod tanquam cũ mer-
catore ⁊ quod ſit verſum in mercantijs, ſecundum Bart. ⁊ adde quod di
7 xi ſupra eod. l. macedoniani. ¶ † Quero, ſtatutum dicit quod filiuſfa. non
poſſit ſe principaliter obligare, nunquid poſſit fideiubere? Reſpõ. ſic: niſi
colore queſito fideiuſſerit, cum re vera eſſet principalis, quia attenditur
potius principalis in veritate quam in fictione verborum: vt. ff. eo. l. ſed
Iul. ⁊ in. l. Item ſi filius. ⁊ ſic aliquid permittitur acceſſorie quod nõ prin
cipaliter ⁊ ſcias in iſta materia quod vbicunqꝫ lex remouet potentiam a
perſona contrahente, talis exceptio ſeu defenſio poteſt opponi poſt ſen-
tentiam. vt. ff. eo. l. contra. ⁊ tene menti hanc regulam, ſiue ſimus in diſpo
8 ſitiõe iuris cõmunis, ſiue ſtatutaria qꝛ eadẽ eſt ratio vtrobiqꝫ. ¶ † Extra
quero nunquid in actibus per quos nihil acquiritur, habeat locum ratifi-
catio? ⁊ videtur quod ſic. hoc patet in maleficijs. vt. l. j. §. deieciſſe. ff. de
vi ⁊ vi arma. In contrarium facit quod not. ff. de nego. geſtis. l. ſi pupil-
li. §. ſi titij ſeruum, de hoc per Cyn. ⁊ glo. in. d. §. deieciſſe. in. §. quoties.
k dat regulam, quod in maleficijs[k] ratihabitio noceat, excipit vnum caſũ,
quando tale maleficium eſt quod explicari non poſſit per extraneum in-
ſtrumentum nec per iuris fictionem, vt eſt adulterium, ⁊ optime dicit qꝛ
in ratificatione eſt opus fictione, que fictio non cadit ſuper eo quod eſt de
natura impoſſibile: ⁊ prorſus. vt. infra. de cadu. tollen. l. prima. §. ne autẽ.
⁊ quod dixi de ratificatione habet locũ in maleficijs commiſſis alterius
contemplatione. Non obſt. glo. d. §. ſi titij ſeruum. quia vbi vtilitas queri-

ne. ad fi. j. de col. ⁊ Iul. in. l. Illud. in prin. eo. tit. de colla.
a ¶ Ratihabitionem. Uide que dixi poſt Barto. in. l. ſi tutor. §. in quibus
cau. in integ. reſti. non eſt neceſ. ⁊ in. l. pen. ff. rem ratam ha.
a ¶ Conſenſus. Uide per Bart. in. l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. ff. de ac-
quirenda hereditate.

tur non poteſt negotiũ ad nos pertinere re ipſa.
vt ibidem, no. poteſt tamen pertinere ⁊ ratihabi-
tione, ⁊ conſenſu noſtro. ⁊ ſic non obſt. Bal.

¶ Ad ſenatuſconſultum velleianum. Rub.

¶ Continua ad precedentia hoc modo. dictum
eſt ſupra de macedo. ſenatuſcon. olim inducente
exceptionem in mutuis factis filijſfam. in odium
creditorũ: ſequebatur videre de ſenatuſcon. vel-
leiano, quod inducit exceptionem interceſſioni-
bus mulierum, ⁊ in fauorem earum. ⁊ ſcias quod
motiuum legis eſt illud, quod ſignificat an legis
diſpoſitio ſit odioſa, vel fauorabilis. dum tamen
ſuper tali motiuo fundetur lex. vt. ff. de condict.
inde. l. qui exceptionem. Bal.

1 ☞ Mulier intercedens ſi eſt ſolenniter ſeruata
indemnis an teneat fideiuſſio?
2 Confeſſio viri ſpe future numeratiõis dotis, quid
valeat.
3 Mulier ſi releuatur propter velleianum: an fide-
iuſſor eius releuetur?
4 Mulier an poſſit renuntiare velleiano.
5 Renuntiationes mulierum, an hodie valeant?
6 Mulier que pro alio ſoluit, an videatur donare?
7 Ignorantia creditoris, an faciat valere interceſſio
nem mulieris?

¶ Lex prima.

MUlieribus. Mulie
ri ſe p
alio obliganti ſuccurritur: ſed ſine
obligatione pro alio ſoluenti mi-
nime ſubuenitur. h. d. Not. quod
aliud eſt pro alio promittere: a-
liud pro eo ſoluere quod verum eſt, vbi ſolutio in-
cipit a ſeipſa, ſecus ſi incipit a promiſſione: quia
tunc eſt interceſſio. vt. ff. eod. l. ſi mulier. quod no.
1 ¶ † Quero, quid ſi mulier intercedens eſt ſolen-
niter conſeruata indemnis, nunquid teneat inter-
ceſſio? Reſpon. aut eſt conſeruata indemnis per
traditionem rei debite: ⁊ tunc tenetur. vt. ff. eo. l. ſi
mulieri dederint. ⁊ l. ſi pro aliquo. ſi autem per ſo
lam promiſſionem: tunc non tenetur. vt. ff. eod. l.
quidam, voluit. vbi text. not. ¶ Quero, quid ſi mu
lier non contrahit, ſed quaſi contrahit pro vtilita-
te alterius, puta adijt hereditatem damnoſam,
vel confitetur ſe adijſſe, ad hoc vt creditores he-
reditarij contra eam agant? Reſpon. iſte caſus eſt
interceſſioni ſimilis. ſi dolo creditoris ad hoc in-
ducta ſit. ⁊ ideo reſcinditur aditio, ⁊ confeſſio: vt
ff. eod. l. ſi mulier hereditatem, ⁊. l. ſi mulier in iur.
⁊ iſti caſus ſunt mirabiles in materia adeuntium
hereditatem damnoſam, quando adijt mulier, ⁊
tene bene menti. Sed pone, mulier ſe obligauit
principaliter tanquam in rem ſuam: ſed maritus,
vel alius conſeruat eam indemnem, nunquid per
hoc probetur interceſſio? Reſpon. non: quia con-
ſeruatio indemnitatis non facit fidem de inter-
ceſſione in preiudicium creditoris. vt. ff. eod. l.
Seia mancipia. etiam ſi per vltimam voluntatẽ
appareat conſeruatio. quod eſt not. Sed vlterius
pone quod mulier interceſſit, in ſe obligationem
transferendo, cuius interceſſionis pretextu anti-
quus debitor per acceptil. liberatus eſt a credito-
re: queritur nunquid illa acceptilatio valeat cum
effectu? Reſpon. non: quia confeſſio que ſit ſpe
future obligationis que manis apparet, non pre-
iudicat confitenti. vt. ff. eod. l. quamuis. §. quoties.
2 ¶ † Et eſt arg. ad virum qui confitetur ſe rece-
piſſe dotem a muliere ſpe future promiſſiõis fien-
de per patrem non ob confeſſionem ſicut ſit quo-

c ¶ Licentia. Adde
Bal. in. l. j. in vlti.
col. j. qui admit.
d ¶ Equiparatur. Ui
de plene do. An-
to. in. c. antepe. ex-
tra de cõſu. Andr.
Barba.
e ¶ Iſta quæſtio. Si fi-
at pax cũ ciuitate,
⁊ cũ adherentibus,
ſi antequã adherẽ
tes ratificent pacẽ
offendantur, an dica
tur pax rupta? vi-
de Ang. in. l. que
religioſis. ff. de rei
vendi. ⁊ tex. in. c. j.
de poſt. prel. ⁊ ibi
Docto. text. in. c.
ad apoſtolice. de
re iudi. li. vj. ⁊ qui
dicantur adheren
tes, vide Ang. in
auth. de here. ⁊ fal.
in prin. ⁊ qui dicũ-
tur partiales, vi-
de tex. ⁊ Bal. i. l.
j. j. ſi rector proui.
And. Barba.
f ¶ Dy. ⁊ Bar. ta-
men Bart. ibi nõ
determinat.
g ¶ Sine cõtradi-
ctione. Nota text.
not. quod eoipſo quod
pater recipit lite-
ras filij, ſi non con
tradicit, preſumit
habere ratũ quod
eſt no. digniſ. ⁊ vi-
de quod not. in. l. pu-
blia. ad finẽ. ff. de-
po. ⁊ vide Lu. ro.
cõſi. cccxiiij. p his
que hic vult Bal.
And. Barba.
h ¶ Filiuſfam. Sed
quid ſi pater fide
iubet pro filio, an
ſufficiat? Bal. du-
bitat in. l. exceptio
ne. j. de euictio.
i ¶ Cum filiofami.
Adde Bal. in. l.
iij. §. ex hoc edi-
cto. in ſin. ff. nau.
cau. ſta.
k ¶ Maleficijs. Ui-
de per Bald. in. l.
non ideo minus.
in. xj. q. j. de accu.